

UCHWAŁA Nr XXXI/325/2017
RADY GMINY GIETRZWAŁD
z dnia 30 listopada 2017r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego programu ochrony
zdrowia psychicznego na lata 2018-2020**

Na podstawie art. 18 ust 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2017r., poz. 1875) Rada Gminy Gietrzwałd uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji w roku 2018 „Gminny program ochrony zdrowia psychicznego na lata 2018-2020” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gietrzwałd.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Gminny program ochrony zdrowia psychicznego na lata 2018-2020

Gietrzwałd 2017r.

Spis treści

	Strona
Wprowadzenie	3
1. Podstawy prawne realizacji Programu	4
2. Podstawowe definicje i pojęcia	5
3. Ogólna charakterystyka Gminy Gietrzwałd	6
4. Diagnoza obszaru objętego Programem	8
5. Opis Programu	11
5.1. Cele Programu	11
5.2. Koordynator Programu	11
5.3. Realizatorzy Programu	11
5.4. Finansowanie	12
6. Harmonogram działań	12
7. Ewaluacja i monitoring Programu	15
Podsumowanie	15

Wprowadzenie

Zdrowie jest jednym z podstawowych praw człowieka, stanowi ono wartość indywidualną, ale również dobro społeczne, postrzegane jest jako kapitał i najlepsza inwestycja. Zdrowe społeczeństwo jest wizytówką samorządu lokalnego, dlatego dobrze funkcjonująca, odpowiadająca potrzebom społeczności lokalnej opieka zdrowotna jest przedmiotem jego troski.

Aby utrzymać zdrowie należy nieustannie:

- a) chronić, czyli zapobiegać chorobom, urazom i zatruciom (profilaktyka),
- b) doskonalić, pomnażać, zwiększać potencjał (promocja zdrowia),
- c) przywracać, gdy pojawi się choroba (leczenie i rehabilitacja).

Opracowanie Gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego na lata 2017-2020 jest wyrazem znaczenia, jakie organy gminy przywiązują do integralności problemów zdrowotnych, które najpełniej wyrażone są we wspólnym hasle Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz Komisji Europejskiej, stanowiącym motto Programu: „Nie ma zdrowia bez zdrowia psychicznego”.

Program stanowi lokalną odpowiedź na rekomendacje zawarte w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego określonym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128). Według ustawy o ochronie zdrowia psychicznego ochronę tę zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy - ochrona zdrowia psychicznego - polega w szczególności na:

- a) promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- b) zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- c) kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

W skład Zespołu opracowującego Program wchodzi pracownicy:

- a) Urzędu Gminy w Gietrzwałdzie
- b) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gietrzwałdzie
- c) Gimnazjum Gminnego im. ks. Wojciecha Zinka w Gietrzwałdzie
- d) Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gietrzwałdzie
- e) Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Biesalu
- f) Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sząbruku

Do zadań Zespołu należy opracowanie powyższego Programu, uwzględniającego potrzeby ludności Gminy Gietrzwałd w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego.

Program wyznacza kierunki działania Gminy Gietrzwałd w zakresie profilaktyki i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspakajania ich potrzeb oraz organizacji opieki zdrowotnej na lata 2017 - 2020. Program wyznacza kierunki i działania w obszarze zdrowia psychicznego oraz skupia się na działaniach dotyczących chorób psychicznych i profilaktyki.

Do opracowania Programu wykorzystano dane, które zostały nadesłane z placówek szkolnych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ośrodka zdrowia.

1. Podstawy prawne realizacji Programu

Ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Obowiązek ten określa ustawa z 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. 2017r. poz. 882).

W działaniach na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mogą również uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Według ww. ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- a) promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym;
- b) zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia środowisku rodzinnym i społecznym;
- c) kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Powyższe działania określone są w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z 28 grudnia 2010 roku. Prowadzenie działań określonych w w/w Programie należy do zadań własnych samorządów, województw, powiatów, gmin, Narodowego Funduszu Zdrowia oraz ministrów właściwych ze względu na charakter działań określonych w tym Programie.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest wykonywana w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza psychiatrycznej opieki zdrowotnej – w formie opieki doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej i środowiskowej oraz w domach pomocy społecznej.

Podstawę prawną programu stanowią:

- a) ustawa z 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
- b) rozporządzenie Rady Ministrów z 28 grudnia 2010 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego;

- c) ustawa z 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- d) ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- e) ustawa z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- f) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- g) ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej;
- h) rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2009 roku w sprawie priorytetów zdrowotnych.

2. Podstawowe definicje i pojęcia

Zdrowie, zgodnie z definicją przyjętą w 1946 roku przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) to: *kompletny, fizyczny, psychiczny i społeczny dobrostan człowieka, a nie tylko brak choroby czy kalektwa*. Zdrowie to również zdolność do pełnienia ról społecznych, adaptacji do zmian środowiska i radzenia sobie z tymi zmianami. We współczesnej koncepcji podkreśla się, że zdrowie jest:

- a) wartością - dzięki której można realizować swoje aspiracje, zmieniać środowisko i radzić sobie z nim;
- b) zasobem (bogactwem) dla społeczeństwa- gwarantującym jego rozwój społeczny i ekonomiczny, tylko zdrowe społeczeństwo może tworzyć dobra materialne i kulturowe, rozwijać i osiągać odpowiednią jakość życia;
- c) środkiem- do codziennego życia, wpływającym na jego jakość.

Na zdrowie człowieka mają wpływ różnorodne czynniki, do których należą:

- a) styl życia (aktywność fizyczna, sposób odżywiania, nałogi, praca, reakcja na stres, itp.) - wpływa on w 53% na stan zdrowia człowieka,
- b) środowisko (społeczne, fizyczne, psychiczne, pracy, nauki) - w 21% warunkuje stan zdrowia,
- c) czynniki genetyczne są odpowiedzialne w 16% za nasze zdrowie (nie mamy na nie wpływu),
- d) ochrona zdrowia – dostępność, organizacja i jakość wpływa na zdrowie tylko w 10% (jesteśmy wyłącznie odbiorcami, na które nie mamy bezpośredniego wpływu, najlepiej zorganizowana i dobrze finansowana nie warunkuje utrzymania stanu pełnego zdrowia).

Promocja zdrowia, pojęcie to najszerzej zdefiniowane jest w ustawie z dnia 15.04.2011r. o *działalności leczniczej*. Przez promocję zdrowia rozumie się działania umożliwiające poszczególnym osobom i społeczności zwiększenie kontroli nad czynnikami warunkującymi stan zdrowia i przez to jego poprawę, promowanie zdrowego stylu życia oraz środowiskowych i indywidualnych czynników sprzyjających zdrowiu⁴;

Do podstawowych działań promocji zdrowia zalicza się obecnie 3 nierozłączne elementy:

- a) zapobieganie chorobom (prewencja/profilaktyka),
- b) edukację zdrowotną,

- c) lokalną politykę zdrowotną.

Profilaktyka (prewencja), to działania zapobiegawcze, głównie medyczne, skierowane przeciwko chorobom. Istnieją 3 rodzaje prewencji:

- a) *prewencja I stopnia (pierwotna)*, mająca na celu zredukowanie częstości nowych zachorowań i zaburzeń w stanie zdrowia, np. poprzez poprawę stanu odżywiania, szczepienia ochronne;
- b) *prewencja II stopnia (wtórna)*, mająca na celu skrócenie czasu trwania choroby lub zwolnienie jej przebiegu oraz zapobieganie powikłaniom. Składają się na nią działania kontrolne - wczesne wykrywanie oraz właściwe leczenie zaburzeń w stanie zdrowia.
- c) *prewencja trzeciego stopnia*, ma na celu ograniczenie trwałych następstw choroby.

Edukacja zdrowotna jest procesem, w trakcie którego ludzie uczą się dbać o zdrowie własne i innych osób. Obejmuje swoim zakresem: wiedzę o czynnikach społecznych, politycznych i środowiskowych wpływających na zdrowie; wiedzę o zdrowiu związaną z funkcjonowaniem własnego organizmu; umiejętność zapobiegania i radzenia sobie w sytuacjach trudnych; wiedzę i umiejętności związane z korzystaniem z opieki zdrowotnej. W wyniku edukacji zdrowotnej ma wzrastać u każdego człowieka świadomość i umiejętność dokonywania wyborów w trosce o swoje zdrowie, umiejętność emocjonalnego ustosunkowania się do zdrowia i problemów z nim związanych oraz możliwości ich rozwiązywania.

Polityka zdrowotna opiera się na wyborze problemów priorytetowych dla danej społeczności, celów, grup objętych działaniem oraz interwencji, która ma być podjęta. Może ona oddziaływać zarówno na jednostki, grupy społeczne jak i ogół społeczeństwa, poprzez takie narzędzia jak:

- a) ustawowe nakazy lub zakazy – np. obowiązkowe badania przesiewowe słuchu u noworodków, obowiązek szczepień;
- b) ulgi finansowe, np. dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne,
- c) środki finansowe przeznaczone na określone zadania - np. badania profilaktyczne,
- d) akcje edukacyjne np. edukacja zdrowotna przeciwdziałania próchnicy zębów u dzieci.

Polityka zdrowotna bazuje na programach czyli zespołach zamierzonych czynności i środków, umożliwiających w określonym czasie i na określonym terenie osiągnięcie celu zgodnego z polityką zdrowotną państwa, wyrażającą się w dążeniu do zaspokajania potrzeb zdrowotnych oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa. To także działania mające na celu niwelowanie nierówności społecznej w dziedzinie zdrowia i opieki zdrowotnej poprzez odpowiednie rozmieszczenie i wykorzystanie zasobów opieki zdrowotnej oraz lepszy do niej dostęp.

3. Ogólna charakterystyka Gminy Gietrzwałd

Gmina Gietrzwałd położona jest w środkowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Zajmuje powierzchnię 174,1 km². Teren gminy obejmuje zarówno historyczną Warmię jak i Mazury, których naturalną granicą jest rzeka Pasłęka.

Graniczy z następującymi gminami: Olsztyn, Stawiguda, Olsztynek, Ostróda, Łukta i Jonkowo. Odległość administracyjnego centrum gminy (wsi Gietrzwałd) od Olsztyna wynosi

si 20 km, od Ostródy 23 km. Oba miasta łączy przebiegająca przez gminę w kierunku wschód-zachód droga krajowa 16.

Gmina posiada bardzo korzystną lokalizację: przechodzi przez nią międzynarodowa droga tranzytowa z Europy Zachodniej, w niewielkiej odległości od granic z Rosją (obwód Kaliningradzki) i Litwą.

Powierzchnia gminy Gietrzwałd wynosi 174,1 km², z tego 37,4% stanowią użytki rolne; 49,1% - grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione.

Sieć osadniczą w gminie można uznać za rozproszoną - poza miejscowościami liczącymi powyżej 500 mieszkańców (Unieszewo, Sząbruk, Gietrzwałd i Biesal) na terenie gminy około połowa miejscowości zamieszkała jest przez kilkudziesięciu, a nawet kilku mieszkańców - często są to tzw. kolonie.

Gmina położona jest w centralnej części Pojezierza Olsztyńskiego i cechuje się różnorodnością form terenu z dużą ilością lasów typowych dla krajobrazu młodoglacjalnego, związanego z postojem i recesją lądolodu ostatniego zlodowacenia Wisły. W budowie geologicznej Gminy dominują utwory czwartorzędowe, będące wynikiem działań lodowca. Wyróżnić tu można osady morenowe powstałe w wyniku akumulacyjno-erozyjnej działalności lodowca oraz osady piaszczysto-żwirowe powstałe w wyniku działalności lodowca i wód polodowcowych.

Na terenie gminy nie ma dużych zbiorników wodnych. Posiadane zasoby wód powierzchniowych, zarówno stojących (12 jezior o łącznej powierzchni ok. 480 ha) jak płynących (245 ha) można ocenić, jako mniejsze niż średnie - w porównaniu ze średnią dla województwa.

wództwa warmińsko-mazurskiego - gmina graniczy natomiast z dużymi powierzchniami Jeziora Wulpińskiego (730 ha).

Największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest Pasłęka, na której utworzono rezerwat bobrów i jest objęta ochroną Natura 2000. Jej średni przepływ wynosi 1,06 m³/sek. Stan czystości wód rzeki Pasłęki jest niezadowolający - badania przeprowadzone w 2013r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) określiły stan / potencjał ekologiczny, jako umiarkowany, stan chemiczny, jako dobry.

Drugą, co do wielkości jest rzeka Giłwka (Giłwa), będąca prawym dopływem Pasłęki. Badania przeprowadzone przez WIOŚ określiły klasę wód, jako III, jedynie na odcinku od jez. Wulpińskiego do Unieszewa czystości wód mieści się w klasie II. Rzeką Giłwka zanieczyszczana jest ściekami z oczyszczalni w Gietrzwałdzie. W południowej części Gminy (rejon Guzowego Młyna) znajduje się przejściowy odcinek rzeki Jemiołówki z Młynówką - uchodzącej do jez. Sarąg.

Na obszarze gminy częściowo znajduje się rezerwat przyrody Ostoja Bobrów na rzece Pasłęce. Jest to największy w województwie warmińsko-mazurskim rezerwat przyrody o powierzchni ok. 4250 ha. Obejmuje rzekę Pasłękę wraz z przylegającymi do niej gruntami oraz jeziorami (m.in. Sarąg), przez które przepływa. Ochroną objęta jest niemal cała długość rzeki. Celem utworzenia w 1970 r. rezerwatu była ochrona stanowisk bobra europejskiego. Rozległy teren rezerwatu jest niezwykle zróżnicowany pod względem krajobrazowym oraz szaty roślinnej. Oprócz bobrów występują tu także inne rzadkie gatunki zwierząt, m.in. wydra, zimorodek, pluszcz, bielik, orlik krzykliwy, żuraw, tracz nurogęś, a także 24 gatunki ryb. Na terenie rezerwatu obowiązuje zakaz przebywania osób nieupoważnionych.

W gminie Gietrzwałd z każdym rokiem przybywa mieszkańców. W 2014 roku przybyło ponad stu stałych mieszkańców (28% mieszka w Sząbruku i Unieszewie). Do tego trzeba doliczyć 132 osoby zameldowane czasowo; najwięcej w Biesalu - 41.

Według Rocznika Statystycznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego z roku 2014 gminę Gietrzwałd w 2014 roku zamieszkiwało 6485 osób, w tym 3229 osób stanowili mężczyźni. Na koniec roku 2015 gminę zamieszkiwało 6271 osób, natomiast na koniec 2016 roku mieszkańców było już 6304.

4. Diagnoza obszaru objętego Programem

Według przyjętej w 1948r. konstytucji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) **zdrowie psychiczne** określa się nie tylko jako brak choroby, ale jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka, rozumiany jako zdolność do wielopłaszczyznowego i wielokierunkowego rozwoju psychicznego. Ze względu na wieloznaczność i ogólnikowość terminu, pojęcie zdrowia psychicznego jest w różny sposób kategoryzowane i uściślane, choć przeważa pogląd, iż nie istnieje jedna i bezwzględnie uniwersalna definicja zdrowia psychicznego, nie ma jednej, „oficjalnej” definicji, ponieważ (według WHO) różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany. Jedynym aspektem, z którym zgadza się większość ekspertów jest to, że zdrowie psychiczne i zaburzenie psychiczne nie są do siebie przeciwstawne, czyli brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać zdrowia psychicznego. Zgodnie z art. 3

ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, mówiąc o osobach z zaburzeniami psychicznymi mamy na myśli osoby:

- a) chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychiatryczne),
- b) upośledzone umysłowo,
- c) wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a które te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki.

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego Polaków jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych, rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych – alkoholu, narkotyków, leków.

Gmina Gietrzwałd nie dysponuje stacjonarnymi zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej. Korzysta w tym zakresie z zaplecza, jakie funkcjonuje na terenie powiatu olsztyńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego.

Mieszkańcy mogą uzyskać wsparcie w następujących placówkach:

- a) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Helena Kozłowska z siedzibą w Biesalu,
- b) Salumar Lekarze Marek Perliński Beata Dziewulska- Perlińska Spółka Partnerska z siedzibą w Gietrzwałdzie i Sząbruku.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gietrzwałdzie przez ostatnie lata prowadził i nadal prowadzi szereg działań z zakresu ochrony zdrowia psychicznego:

- a) osoby z zaburzeniami psychicznymi kierowane są do Środowiskowych Domów Samopomocy znajdujących się na terenie Olsztyna w ramach pobytu dziennego z różnorodnymi zajęciami w tym z rehabilitacją i posiłkiem (w 2016r. 12 osób);
- b) współfinansowany jest transport osób z zaburzeniami psychicznymi do Środowiskowego Domu Samopomocy Barka w Olsztynie (w 2016r. 10 osób);
- c) osoby z zaburzeniami psychicznymi kierowane są do Środowiskowych Domów Samopomocy w celu realizacji całodobowego treningu samoobsługi i umiejętności społecznych w ramach indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego (w 2016r. 12 osób);
- d) wykonywane są specjalistyczne usługi opiekuńcze- w 2016r. pomocą objęte były 2 osoby;
- e) pracownicy socjalni udzielają informacji o specjalistach i instytucjach, w których można uzyskać pomoc; najczęściej osoby te są umawiane na wizytę do Poradni Zdrowia Psychicznego Akson w Olsztynie;
- f) kierowane są do Domów Pomocy Społecznej osoby chore psychicznie lub upośledzone umysłowo, wymagające całodobowej opieki (w 2016r. 3 osoby);
- g) udzielana jest pomoc w uzyskaniu orzecznictwa o niepełnosprawności;
- h) prowadzona jest praca socjalna w środowiskach, w których funkcjonują osoby chore psychicznie, upośledzone umysłowo lub mające zaburzenia psychiczne;
- i) osoby niepełnosprawne informowane są o programach i szkoleniach realizowanych przez PFRON, UP poprzez wywieszenie na tablicach ogłoszeń lub osobiście podczas wywiadów środowiskowych;

- j) udziela się pomocy w składaniu wniosków m.in. o dofinansowanie sprzętu ortopedycznego, likwidacji barier architektonicznych;
- k) udziela się wsparcia osobom i rodzinom na zasadach ustawy o pomocy społecznej (finansowe, usługi opiekuńcze- 2 osoby, usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi- 1 osoba, kierowane do domów pomocy społecznej- 5 osób).

Ośrodki Zdrowia na terenie Gminy Gietrzwałd prowadzą indywidualne rozmowy w zakresie zdrowia psychicznego ze względu na wrażliwość tematu, w zaciszu gabinetu lekarza czy gabinetu pielęgniarki. Spostrzeżenia lekarzy i pielęgniarek ujawniają, iż kontakt z pacjentem jest utrudniony z powodu ukrywania swojej choroby i postrzegania jej jako choroby wstydlivej. Wymagana jest wtedy cierpliwość i takt a w ostateczności skierowanie na leczenie specjalistyczne, często z pobytem w szpitalu. Zauważalnym problemem wśród lokalnych mieszkańców jest alkoholizm, który jest wielokrotnie leczeniem odwykowym na oddziale psychiatrycznym. Niestety rzadko efekt jest dobry. Pacjenci powracają do nałogu, często z powodu braku wsparcia ze strony rodziny i otoczenia.

Lokalne szkoły podstawowe i gimnazjum przeprowadziło wiele różnorodnych działań z zakresu zdrowia psychicznego:

- a) nauczanie indywidualne uczniów, u których stwierdzono choroby psychiczne (choroba dwubiegunowa- schizofrenia, anoreksja);
- b) zajęcia rewalidacyjne z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim;
- c) współpraca ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Olsztynie;
- d) prowadzenie przez pedagogów indywidualnych spotkań z rodzicami uczniów z problemami psychicznymi (samookaleczenia, depresja, anoreksja, omamy wzrokowe);
- e) zajęcia w ramach wychowania do życia w rodzinie, głównie o tematyce anoreksji i bulimii;
- f) zajęcia z wychowania fizycznego z elementami muzykoterapii;
- g) zajęcia relaksacyjne z elementami muzykoterapii;
- h) zajęcia profilaktyczne „Porozmawiajmy...” o tematyce: bulimia, anoreksja, depresja, samookaleczenia, komunikacja, asertywność, uzależnienia;
- i) spotkania rodziców i nauczycieli z pielęgniarką oddziałową Oddziału Młodzieżowego Szpitala Psychiatrycznego w Olsztynie;
- j) udział pedagogów szkolnych w konferencji „Godność w zdrowiu psychicznym”;
- k) współpraca z Powiatową Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Olsztynie;
- l) spotkania dzieci ze specjalistami z różnych poradni na temat jak radzić sobie z emocjami i stresem;
- m) przeprowadzane były akcje dotyczące tolerancji i nienawiści a także spotkania z Policją na temat cyberprzestrzeni;
- n) spotkania rodziców, dzieci, nauczycieli z sędzią Anną Marią Wesołowską.

W Gietrzwałdzie prowadzony jest Punkt Konsultacyjny, w którym udzielano porad, instrukcji, organizowano spotkania indywidualne ze specjalistami. Głównymi problemami, z którymi się zwracano to alkoholizm, przemoc, wklanie się w trudności życiowe, problemy rodzinne i małżeńskie. Osoby, które zwracały się o pomoc uzyskiwały ją na miejscu, kierowane były do GOPS-u w Gietrzwałdzie, Sądów, Kuratorów lub Przychodni Psychoterapii, Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Olsztynie.

5. Opis Programu

Głównym celem Programu jest ochrona zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym w Gminie Gietrzwałd.

5.1. Cele szczegółowe Programu

- a) promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- b) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- c) rozwój gminnego systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego.

W zakresie promowania zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym w Gminie Gietrzwałd:

- a) upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu,
- b) przeciwdziałanie nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi,
- c) organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

W zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym:

- a) upowszechnienie środowiskowego modelu zintegrowanej psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
- b) upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
- c) aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) koordynacja różnych form opieki i pomocy.

W zakresie rozwoju gminnego systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego:

- a) gromadzenie i udostępnianie informacji na temat opieki psychiatrycznej w Gminie Gietrzwałd.

5.2. Koordynator Programu

Koordynatorem działań będzie Urząd Gminy w Gietrzwałdzie. Do prawidłowej realizacji niniejszego programu niezbędna jest prawidłowa i pełna współpraca z jednostkami wymienionymi poniżej, z szczególnym naciskiem na placówki, instytucje podległe bądź też nadzorowane przez Urząd Gminy w Gietrzwałdzie.

5.3. Realizatorzy Programu

Program ma charakter otwarty. Do realizacji Programu mogą włączyć się podmioty realizujące zadania w zakresie zdrowia psychicznego. Swój udział w realizacji zadań Programu zadeklarowali:

- a) Urząd Gminy w Gietrzwałdzie,
- b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gietrzwałdzie,
- c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- d) Placówki oświatowe z terenu Gminy Gietrzwałd
- e) Posterunek Policji w Gietrzwałdzie,
- f) Placówki służby zdrowia z terenu Gminy Gietrzwałd,
- g) NGO.

5.4. Finansowanie

Finansowanie poszczególnych zadań Gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego uzależnione będzie od środków finansowych w każdym roku budżetowym.

Źródła finansowania:

- a) własne Gminy Gietrzwałd,
- b) własne realizatorów Programu ,
- c) Narodowy Fundusz Zdrowia,
- d) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- e) Środki UE,
- f) Fundusz Pracy,
- g) Inne.

6. Harmonogram Programu

Okres realizacji Programu obejmuje lata 2018-2020 i ma charakter ciągły.

Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Organizowanie w szkołach spotkań z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia szerokokorozumianego w miarę możliwości psychicznego. Prowadzenie dalszych działań na terenie szkół przez psychologów, pedagogów, wychowawców.	Wzrost świadomości z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.	Liczba spotkań	NGO UG GKRPA GOPS Pl. oświatowe Pl. służby zdrowia
Podniesienie świadomości środowiska lokalnego na temat promocji zdrowia psychicznego poprzez umieszczenie plakatów oraz ulotek w miejscach ogólnie dostępnych.	Wzrost zainteresowania i troski społeczeństwa o własne zdrowie.	Liczba materiałów promocyjnych	GOPS UG GKRPA NGO Pl. oświatowe Pl. służby zdrowia

Przeciwdziałanie nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Kierowanie na badania dzieci oraz młodzież, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	Wzrost świadomości z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Wzrost zainteresowania i troski społeczeństwa o własne zdrowie.	Liczba osób	Pl. oświatowe
Prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym	Wzmocnienie systemu działań w zakresie pomocy	Liczba osób	Pl. oświatowe

Organizowanie zajęć, które mają na celu ogólne usprawnienie, rozwijanie umiejętności obejmujących czynności życia codziennego, poprawę kondycji psychicznej i fizycznej.	rodzinom uwikłanym w problem przemocy w rodzinie. Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie, w środowisku szkolnym i dysfunkcji wynikających z przemocy w rodzinie.	Liczba osób	NGO Pl. służby zdrowia
--	--	-------------	---------------------------

Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Upowszechnienie informacji o Ogólnopolskim Telefonie Kryzysowym 116123	Wzrost świadomości z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Wzrost zainteresowania i troski społeczeństwa o własne zdrowie. Podnoszenia umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.	Liczba udzielonych porad	NGO UG GKRPA GOPS Pl. oświatowe Pl. służby zdrowia

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

Upowszechnienie środowiskowego modelu zintegrowanej psychiatrycznej opieki zdrowotnej			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Współpraca ze służbami opieki psychiatrycznej na terenie powiatu oraz z lekarzami rodzinnymi.	Polepszenie kompleksowej, środowiskowej opieki w zakresie zdrowia psychicznego oraz terapii uzależnień	Liczba porad	NGO UG GKRPA GOPS Pl. oświatowe Pl. służby zdrowia
Zwiększanie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu porad psychologicznych i psychiatrycznych		Liczba porad	Pl. służby zdrowia

Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zapewnienie niezbędnych potrzeb bytowych, pomoc finansowa dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Upowszechnianie informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej, wsparcia pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Realizacja i koordynowane Programu.	Zróżnicowanie i unowocześnienie pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Liczba interwencji	NGO UG GKRPA GOPS Pl. oświatowe Pl. służby zdrowia
Przekazywanie organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymie-		Liczba zawartych umów	Organizacje pozarządowe

nionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie środków finansowych na realizację zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi			
---	--	--	--

Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Polepszenie statusu materialnego osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez osiąganie własnych dochodów.	Liczba osób	NGO GOPS
Współpraca Gminy w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi z PCPR; tworzenie warunków dla zwiększenia dostępności różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji zawodowej, organizacji poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowania w środowisku. Wykształcenie nawyków świadczenia pracy i przestrzegania dyscypliny pracy. Wzrost samooceny i poczucia własnej wartości oraz przynależności społecznej.	Liczba działań	GOPS NGO

Koordinacja różnych form opieki i pomocy			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Powołanie lokalnego zespołu koordynującego w celu oceny realizacji Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego	Wzrost świadomości z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Wzrost zainteresowania i troski społeczeństwa o własne zdrowie	Dokument powołujący	UG
Realizacja, koordynowanie i monitorowanie Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego.		Spotkanie zespołu koordynującego	UG
Ujęcie w rocznym programie współpracy z organizacjami pozarządowymi kwestii promocji zdrowego trybu życia i zabezpieczenie środków.		Liczba umów	UG NGO

Rozwój gminnego systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego

Gromadzenie i udostępnianie informacji na temat opieki psychiatrycznej w Gminie Gietrzwałd			
<i>Działania</i>	<i>Efekty</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizator</i>
Przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Wzrost wiedzy z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Wzrost zainteresowania i	Wydany przewodnik	UG

	troski społeczeństwa o własne zdrowie. Wzmocnienie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy w rodzinie. Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie, w środowisku szkolnym i dysfunkcji wynikających z przemocy w rodzinie.		
--	---	--	--

7. Ewaluacja i monitoring Programu

Monitorowanie realizacji Programu oparte będzie na analizie wskaźników monitorujących przypisanych poszczególnym zadaniom określonym w Harmonogramie.

Każdego roku zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji zadań uwzględniające analizę wskaźników monitorujących i efektów zrealizowanych działań wraz z wnioskami. Sprawozdanie zostanie przedstawione Wójtowi i Radzie Gminy Gietrzwałd.

Podsumowanie

W *Gminnym programie ochrony zdrowia psychicznego na lata 2018-2020* wskazano kierunki działań oraz określono cele polityki zdrowotnej.

Wyżej wymieniony dokument ma charakter otwarty, z możliwością jego dostosowania w zależności od potrzeb zdrowotnych oraz stanu zdrowia mieszkańców Gminy Gietrzwałd.

Realizacja zapisów Programu wymaga zaangażowania i współdziałania wielu podmiotów, instytucji oraz organizacji zajmujących się problematyką zdrowotną. Jednak zasadnicze znaczenie ma czynny udział mieszkańców gminy w proponowanych działaniach prozdrowotnych.

Ponadto należy podkreślić, że działania z zakresu promocji i profilaktyki zdrowotnej mają charakter długofalowy, a efekty Programu w postaci np. poprawy wskaźników zachorowalności, umieralności będą zauważalne w okresie kilku lub kilkunastu lat.